
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2012:2

Program för "Kyrkliga handlingar i fokus"

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2012:13 om ett långvarigt och genomgripande programarbete för "Kyrkliga handlingar i fokus". Motionärerna föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att upprätta ett sådant arbete. Gudstjänstutskottet har vid tidigare kyrkomöten poängterat vikten av de kyrkliga handlingarna. I kyrkostyrelsens arbete med *Gemensam strategi för undervisning och mission för alla åldrar* är de kyrkliga handlingarna en viktig del. Utskottet är positivt till motionärernas intention, men menar att förslaget till viss del redan är uppfyllt. Mycket gott arbete görs redan. En satsning på de kyrkliga handlingarna kan bli värdefull som komplement till arbetet med kyrkohandboken. Detta finns i förarbetena till den gemensamma strategin. Utskottet föreslår därför kyrkomötet dels att avslå motionen, dels att, med anledning av motionen, besluta att uppdra åt kyrkostyrelsen att i anslutning till *Gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar* särskilt bevaka betydelsen av arbetet med de kyrkliga handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:13.
2. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2012:13, att uppdra åt kyrkostyrelsen att i anslutning till *Gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar* särskilt bevaka betydelsen av arbetet med de kyrkliga handlingarna.

Motionens förslag

Motion 2012:13 av Maria Lagerman m.fl., Program för Kyrkliga handlingar i fokus

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta ett långvarigt och genomgripande programarbete för "Kyrkliga handlingar i fokus".

Yttrande från andra utskott

Budgetutskottet har yttrat sig över motion 2012:13 i B 2012:2y, bilaga 1.

Bakgrund

Motionen

Motionärerna pekar på de goda resultat som uppnåtts genom programmet *Barn och unga 0–18 år i Svenska kyrkan* och vill att en motsvarande satsning ska göras

i anslutning till kyrkohandboksarbetet. Fokus bör ligga på utvecklingsarbete kring de kyrkliga handlingarna med syfte att vara relevant för medlemmarna utan att trivialisera budskap och utformning. Motionärerna konstaterar att naturligtvis innebär ett bifall till motionen att budgeten påverkas.

Barn och unga

I kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet 2008 *Rambudget för den nationella nivån 2009–2012* (KsSkr 2008:1) presenteras ”fem strategier av särskild betydelse under planeringsperioden”. En av dessa handlar om att stärka kyrkans förmåga att möta barn och unga.

Genom att samordna verksamhet på den nationella nivån i ett gemensamt sammanhållet program intensifieras insatserna när det gäller barn och unga i Svenska kyrkan.

Efter kyrkomötets beslut presenterade generalsekreteraren en programbeställning för programmet *Barn och unga 0–18 år i Svenska kyrkan*. I beställningen tydliggörs att programmet ska vara kansliövergripande, det vill säga alla avdelningar på kyrkokansliet ska medverka i programmet, samt att samverkan med stiftet och andra organisationer är en viktig del i arbetet. Programmet har inte haft en egen budget utan finansierats genom att handläggare lagt en större eller mindre del av sin totala arbetsinsats i detta. Arbetet pågår sedan 2009 och avslutas i samband med *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*, som äger rum den 16–17 november 2012 i Uppsala. För mötet har dock särskilda budgetmedel avsatts.

Kyrkohandboken

Det pågående arbetet med en revision av kyrkohandboken har nu kommit till den fas som innebär försöksverksamhet i församlingar utifrån det förslag som kyrkostyrelsen antog den 23 maj 2012.

Gudstjänstutskottet

I Gudstjänstutskottets betänkanden har genom åren naturligen många ärenden rörande kyrkohandboken varit föremål för behandling. Senast rörde det beslutet om ändring i kyrkoordningen för att möjliggöra den försöksverksamhet som börjar 1 advent 2012, G 2011:1 *Kyrkoordningen och försöksverksamhet avseende kyrkohandboken*.

Gudstjänstutskottet har också flera gånger kommenterat arbetet med de kyrkliga böckerna i sina yttranden till kyrkostyrelsens skrivelser om mål och rambudget, på senare år verksamhet och ekonomi.

I sitt yttrande till budgetutskottet, G 2007:1y, poängterade gudstjänstutskottet vikten av att, i översynsarbetet, de kyrkliga handlingarna inte lämnas därhän tills arbetet med huvudgudstjänsten avslutats.

Utskottet vill emellertid samtidigt lyfta fram betydelsen av att arbetet med översynen av kyrkohandboken genomförs på ett sådant sätt att reflexionen kring de kyrkliga handlingarna redan på ett tidigt stadium tydligt integreras i processen. Utskottet tolkar det så att det inom ramen för nuvarande direktiv finns utrymme för att bedriva översynsarbetet på ett sätt som tillvaratar det faktum att huvudgudstjänsten och de kyrkliga handlingarna står i ömsesidigt beroendeförhållande till varandra. Att först sedan man reflekterat över mässans roll och utformning ta itu med dopets teologi, förefaller mindre välbetänkt. Dessa processer behöver ske parallellt.

2006 skriver gudstjänstutskottet i sitt yttrande G 2006:1y, *Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2007–2009*:

G 2012:2

Utskottet noterar med tillfredsställelse att Kyrkostyrelsen under rubriken Aktuella utmaningar för Svenska kyrkan bland annat nämner temat Gudstjänsternas förankring och förnyelse. Angelägna områden som Gudstjänstutskottet särskilt vill bevaka är arbetet för en tillgänglig kyrka med delaktighet och engagemang, gudstjänstutveckling samt det fortsatta arbetet med förnyelsen av kyrkans böcker.

I motsvarande yttrande 2005 skriver utskottet bland annat: "utskottet vill framhålla värdet av arbetet med samtliga kyrkliga handlingar".

Gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar

I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2012:1 *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2013-2015* nämns styrelsens avsikt att ta fram förslag till strategi för Svenska kyrkan undervisning i alla åldrar.

Inom ramen för denna satsning kommer kyrkostyrelsen att i samspel med stift och församlingar utveckla en vision avseende kyrkans undervisnings- och missionsuppdrag, stärka Svenska kyrkans utbildningar och församlingarnas resurser för fortbildning samt arbeta för att stärka kunskapen om kristen tro och tradition hos media och andra centrala samhällsaktörer lokalt, regionalt och nationellt.

Beslut om strategin är ännu inte taget, men i bakgrundsmaterialet nämns arbete kring de kyrkliga handlingarna som en viktig del. Gemensam analys och samverkan mellan nationell nivå, stift och församlingar sägs vara grundläggande. Avseende innehåll sägs bland annat:

En gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission ska beakta hur olika mötesplatser – till exempel mötet med vuxna, barn och unga i de kyrkliga handlingarna, förskoleverksamhet och konfirmandarbete – förutsätter reflektion över frågor om lärandets vad (ska vi undervisa om), hur (ska undervisningen bedrivas) varför (just detta innehåll just här och nu) och vilka (finns i mötet).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:13.
2. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2012:13, att uppdra åt kyrkostyrelsen att i anslutning till *Gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar* särskilt bevaka betydelsen av arbetet med de kyrkliga handlingarna.

Gudstjänstutskottet ser positivt på motionärernas intention. Som utskottet poängterat vid tidigare kyrkomöten är de kyrkliga handlingarna mycket viktiga, som gudstjänster och mötesplatser. Utskottet konstaterar att en kvalitetssäkring av dessa handlar om såväl gudstjänsten i sig, som det som sker före och efter denna.

Gudstjänstutskottet instämmer i att det är värdefullt att göra en särskild satsning på de kyrkliga handlingarna. Som ett komplement till arbetet med kyrkohandboken kan detta bli särskilt värdefullt. Samtidigt konstaterar utskottet att mycket gott arbete redan görs, till exempel utifrån specifika pastoraler och i anslutning till församlingsinstruktionerna. Medlemsundersökningar har också vid flera tillfällen visat att det är just i samband med kyrkliga handlingar som

människor haft goda erfarenheter av kyrkans arbete. Utskottet vill framhålla betydelsen av att man på nationell nivå tar ett övergripande och sammanhållande ansvar för arbetet med de kyrkliga handlingarna.

Gudstjänstutskottet har uppmärksammat på att i satsningen på en gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar nämns också de kyrkliga handlingarna. Satsningen, som utgår från kyrkostyrelsens överläggningar med representanter för samtliga stiftsstyrelser, kan förhoppningsvis svara upp mot de behov som motionärerna skisserar. Utskottet noterar med tillfredsställelse att kyrkostyrelsen i avsiktsförklaringen för strategin, säger att styrelsen ”i samspel med stift och församlingar” kommer att utveckla en vision.

Med utgångspunkt i dessa överväganden föreslår Gudstjänstutskottet dels att kyrkomötet avslår motion 2012:13, dels att kyrkomötet, med anledning av motionen, beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i anslutning till *Gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar* särskilt bevaka betydelsen av arbetet med de kyrkliga handlingarna.

Uppsala den 27 september 2012

På Gudstjänstutskottets vägnar

Christina Eriksson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Christina Eriksson, ordförande, Timmy Leijen, Sofija Pedersen Videke, Johan Åkesson, Johan Blix, Hans Ulfvebrand, Johan Lothigius, Anna-Sara Walldén, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacsson, Alve Svensson, Torbjörn Arvidsson, Christina Holmgren och Ylva Wahlström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Sture Köhler, Britt-Marie Danestig, Ingegerd Flock Andersson, Katarina Ramnerö Ödestad, Astor Karlsson, Birgit Ahlström, Torvald Johansson, Margareta Viklund, Gerd Gabrielsson och Bengt Inghammar.

Biskoparna Ragnar Persenius och Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Program för Kyrkliga handlingar i fokus

Till Gudstjänstutskottet

Budgetutskottets yttrande över motion 2012:13.

Utskottet har granskat motionen mot bakgrund av dess eventuella påverkan på verksamhetens inriktning och kostnadsram för den nationella nivån.

Enligt Budgetutskottets uppfattning medför inte förslaget någon påverkan på den nationella nivåns verksamhetsinriktning.

Utskottet noterar att motionen i tid upprättats innan kyrkostyrelsen fattade beslut om KsSkr 2012:1. Av skrivelsen framgår att två omfattande samverkansprocesser med stiftens påbörjats och ska fortsätta de kommande åren. Den ena syftar till att klargöra hur stiftens behov av samarbete och stöd från den nationella nivån ser ut. Utifrån stiftens prioriteringar har kyrkostyrelsen beslutat att bland annat fokusera på församlingens grundläggande uppgift och kommunikationsstöd. Budgetutskottet har inhämtat information om att arbetet med att ytterligare konkretisera hur detta stöd ska utformas ska göras i samverkan med stiftens. Den andra är den gemensamma sexåriga satsningen på kyrkans undervisning och mission. Kyrkostyrelsen anger att det konkreta innehållet i satsningen ska utarbetas i samarbete mellan den nationella nivån, stiftens och församlingarna.

Mot bakgrund av detta menar Budgetutskottet att motionens förslag i princip är omhändertaget i kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning.

Om motionen ändå skulle bifallas menar Budgetutskottet att eventuella kostnader ska rymmas inom de av kyrkostyrelsen föreslagna kostnads- och planeringsramarna.

Uppsala den 26 september 2012

På Budgetutskottets vägnar

Sven Esplund, ordförande

Niclas Renck, sekreterare

Beslutande: Sven Esplund, ordförande, Jösta Claeson, Britt Sandström, Leif Nilsson, Monica Lago, Peter Egardt, Thomas Jönsson, Key Lundegård, Carl-Eric Gabrielsson, Erika Hedblom, Gustaf Bengtsson, Marie Wojidkow, Sten Johansson, Inger Gustafsson och Soili Brunberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birger Wernersson, Solveig Hallin, Leif Rönqvist, Aina Andersson, Ann-Kristin Forsman, Per Henrik Bodin, Niklas Larsson, Erik Sjöstrand, Lars T Gåreberg, Gunvor Thorstensson, Leif Nordlander och Elisabeth Svensson.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.